

Filippijnen: weg uit de landbouw, maar hoe?

Korte inhoud van het tv-programma

In het vijfde programma brengen we een bezoek aan de Filippijnen. Ongeveer de helft van de Filipijnse beroepsbevolking vindt haar bestaan in de landbouw. Een van de belangrijkste gewassen die er worden verbouwd, is rijst. Maar door de kleinschaligheid van de boerenbedrijven is modernisering in de rijstteelt vaak niet op te brengen, waardoor de inkomsten laag blijven. Veel landbouwers zijn daarom gedwongen om er een ander baantje bij te zoeken of zij verlaten het platteland in de hoop ergens anders een beter bestaan op te bouwen.

Soms trekken ze naar de hoofdstad Manila, maar de industrie is hier in een neerwaartse spiraal terechtgekomen en nieuwe bedrijven wijken vaak uit naar andere Zuidoost-Aziatische landen. De slechte infrastructuur in de stad is daar een belangrijke verklaring voor. De meeste migranten komen in de krottenwijken van Manila terecht en belanden in de informele sector door gebrek aan scholing. Hoewel onderwijs gratis en verplicht is, halen veel ouders hun kinderen voortijdig van school omdat zij nodig zijn als arbeidskracht of omdat zij de schoolbenodigdheden (of het reisgeld) niet kunnen betalen. Een andere optie voor veel Filipino's is een baan in een ander Aziatisch land, zoals Singapore en Zuid-Korea.

De Filippijnen, sterk verbrokkeld

Ongeveer vijfhonderd kilometer ten oosten van het vaste land van Zuidoost-Azië liggen de Filippijnen. Het land bestaat uit meer dan 7 000 eilanden waarvan er zo'n 2 000 bewoond zijn. De Filippijnen hebben in totaal ruim 68 miljoen inwoners. De spreiding van de bevolking is zeer onregelmatig. De helft van de bevolking leeft op het eiland Luzon. Op dit eiland ligt ook de hoofdstad Manila met ongeveer 8 miljoen inwoners.

De fysisch-geografische opbouw van de Filippijnen kenmerkt zich dus door een sterke verbrokkeling in eilanden. De meeste eilanden zijn reliëfrijk waardoor veel gebieden ongeschikt zijn voor bewoning en landbouw. Daarnaast liggen de Filippijnen in een zeer actief vulkanisch gebied. Het land wordt bovendien regelmatig geteisterd door wervelstormen, die gepaard kunnen gaan met hevige regenval. Als gevolg van die wervelstormen vinden er vaak overstromingen plaats. In de laatste decennia hebben meerdere natuurrampen enorme schade aangericht.

De Filipijnse landbouw

Door de ligging op de grens van twee schollen, zijn er op de Filippijnen veel vulkanen. De uitbarstingen hebben op veel plaatsen geresulteerd in een vruchtbare bodem, hetgeen gunstig is voor de landbouw. Het grootste gedeelte van de bevolking is werkzaam in deze sector. De belangrijkste producten die de Filippijnen uitvoeren zijn cocos, groenten, suiker en fruit. De nadruk op export van landbouwproducten stamt uit de koloniale tijd. Sinds die tijd kent het land grote plantages, puur gericht op de export. Suiker is jarenlang het belangrijkste uitvoerproduct geweest. De erfenis uit de koloniale tijd is op het platteland van de Filippijnen nog steeds terug te vinden. Zeventig procent van de bevolking leeft van de landbouw, slechts drie procent van hen bezit echter het land. Het overgrote deel van de boeren bezit geen land en is dus in dienst bij een grootgrondbezitter. Door de ongelijke verdeling van de grond is er een groot verschil ontstaan tussen de grote groep arme landarbeiders en de kleine groep rijke grondbezitters. Een groot aantal plantages is bovendien in handen van buitenlanders, vooral Amerikanen. Bovendien worden op deze plantages vooral producten voor de export verbouwd, zodat de voedselvoorziening voor de bevolking vaak in gevaar komt. Veel voedsel moet tegen een hoge prijs worden ingevoerd. Arme boerenfamilies proberen op kleine akkertjes zelf hun voedsel te verbouwen, wat in droge periodes niet eenvoudig is.

De industrie

Na de Spaanse overheersing (1521 tot 1898) kwamen de Amerikanen, die het land tot aan de onafhankelijkheid in 1946 bleven regeren. Door de lange koloniale geschiedenis hebben de Filippijnen zich nooit goed als zelfstandig land kunnen ontwikkelen. De economie is sterk georiënteerd op de VS. Door de grote stroom industrieproducten uit de VS is op de Filippijnen weinig industrie. Na een veelbelovende periode in de jaren vijftig is de economie van de eilandengroep door mismanagement, politieke instabiliteit en natuurrampen gestagneerd.

Zelfs de aan de agrarische sector gelieerde industrie is nauwelijks van de grond gekomen. Zo bleven de inkomsten uit de suikerexport laag, omdat de verwerking van ruwe suiker uitsluitend in het buitenland plaatsvond. Amerikaanse bedrijven als Coca-Cola en Pepsi waren de grootste afnemers van deze ruwe suiker. Mede omdat er in de VS geen invoerrechten betaald hoefden te worden over producten uit de Filippijnen, was dit voor hen een zeer goedkope oplossing. De markt voor suiker is de afgelopen jaren volledig ingestort. De grote frisdrankfabrikanten zijn overgestapt op een kunstmatige zoetstof en de vraag naar 'light' producten is gestegen. Dit had rampzalige gevolgen voor de landarbeiders op de suikerplantages. Gelukkig is er de laatste jaren een toename van buitenlandse investeringen op de Filippijnen. Voor de arbeidsintensieve industrie is het land een gunstige vestigingsplaats, want de lonen zijn laag, er zijn nauwelijks vakbonden en weinig milieubeperkende maatregelen. Zelfs een laag loon is voor de arme Filipijnse bevolking al een belangrijke bron van inkomsten.

Migratiestromen

Door de slechte sociaal-economische omstandigheden op het platteland trekken veel boeren naar de steden. Deze verhuisbeweging in de vorm van ruraal-urbane migratie, heeft ervoor gezorgd dat het inwonertal van de hoofdstad Manila de afgelopen jaren sterk is toegenomen. De migranten komen in de stad vaak voor heel wat problemen te staan. Banen liggen niet voor het oprapen, er is geen mogelijkheid om zelf voedsel te produceren en de prijzen liggen vaak hoger dan op het platteland. Bovendien zijn er weinig betaalbare woningen waardoor de armere migranten terechtkomen in krottenwijken.

Naast deze binnenlandse migratiestroom kennen de Filippijnen nog een andere vorm van migratie. Het land is het belangrijkste emigratieland van Azië. De vooral vrouwelijke emigranten vertrekken naar het Midden-Oosten en landen in Zuidoost- en Oost-Azië. Zij werken daar als entertainer, prostituee, verpleegster of huishoudelijke hulp.

De Filipijnse overheid staat niet afwijzend tegenover deze omvangrijke emigratie (540 000 emigranten alleen al in de jaren tachtig en negentig). De vele emigranten zorgen namelijk voor een grote geldstroom vanuit het buitenland naar de Filippijnen. In 1993 was deze gelijk aan een vijfde van de waarde van de export. Toch veroorzaakt de emigratie ook problemen:

1. niet de allerarmsten of ongeschoolden emigreren. De reis kost immers geld. De emigranten zijn vaak mensen waarin de Filippijnen door onderwijs geld hebben geïnvesteerd. Er is dus sprake van braindrain.
2. Ongeveer 20% van de huishoudens op de Filippijnen ontvangt geld vanuit het buitenland. Dit geld wordt gebruikt voor consumptie en huisvesting. Hierdoor is het effect op de economische vooruitgang van het land gering. Wanneer het geld gebruikt zou worden voor het opzetten van nieuwe bedrijven, dan zouden er positieve multiplier-effecten kunnen ontstaan. Voor de Filippijnen zelf zou het beter zijn de goed opgeleide emigranten in het land te houden en in te zetten voor economische groei. Toch staat de overheid met de rug tegen de muur. Om de economie tot ontwikkeling te brengen investeert men in onderwijs, maar hierdoor investeert de overheid indirect in emigratie.

Oppervlakte:	300 000 km ²
Inwonersaantal	68,4 miljoen
Inwoners/km ²	228,7
Hoofdstad	Manila
BNP per inwoner	1995 2 850 US dollar, 1997 1 050 US dollar (devaluatie!)
Productiesectoren	landbouw 41% Industrie 17% Diensten 42%

samenvatting video Filippijnen; weg uit de landbouw, maar hoe?

We volgen het gezin Montalo die wonen in Tubo Tubo.

Op het eiland Luzon komen verschillende soorten landschappen voor waarvan heel wat onvriendelijke omdat er 25 werkende vulkanen zijn. Die vulkanen zorgen nog steeds voor grote vernielingen, ook aan de dorpen. Dit heeft ook zijn positieve kanten, nl. vulkanisch materiaal spoelt naar beneden en zorgt zo voor vruchtbare gronden. Het is de meest vulkanische zone op aarde.

1/3 van Luzon ligt in het laagland en daardoor is hier landbouw mogelijk, rijst is het belangrijkste gewas. Je kan dit waarnemen aan de akkers die onder water staan. Je merkt ook zeer veel lintbebouwing, de wegen zijn hier belangrijk.

Een diploma halen is op de Filippijnen belangrijk, zo moeten de kinderen niet meer in de landbouw werken, ze zoeken beter een goede baan.

Werken in de rijstteelt is zwaar en arbeidsintensief maar de mensen helpen elkaar. November (na het regenseizoen) is de drukste maand: er wordt geoogst en op een andere akker wordt geploegd en geplant. Dit alles gebeurt met de hand, de waterbuffel (of karbouw) helpt om te ploegen. Doordat machines te duur zijn komt de modernisering maar traag op gang. De investeringen zijn te zwaar en dus zijn de mensen bang voor de afbetaling.

De scholen zijn 2 uur toe over de middag wegens de warmte.

De landbouw brengt te weinig op en de mensen zoeken baantjes om iets bij te verdienen. Voorbeelden zijn: koken en verkopen van bananen, motortaxi, tuinman in de school, schoonmaakster, werken in de bouw (slecht betaald door overaanbod), de kinderen helpen in de oogst,...

Soms dreigt er ook nog een ander gevaar voor de oogst: tyfoons en insectenplagen. Gelukkig komt dit niet al te vaak voor. Het is altijd positief als er geïrrigeerd kan worden want soms zijn de moessons te laat en een droge periode kan een ramp betekenen. Op die manier moeten mensen grond verkopen om de school van hun kinderen te kunnen betalen. Dankzij irrigatie mislukt de oogst nog zelden.

Ieder kind probeert de school af te maken om zo later financieel te kunnen bijdragen in de kosten.

Manilla is de hoofdstad, de mensen trekken er naartoe in de hoop werk te vinden. Maar Manilla barst uit zijn voegen; het is er overdruk en overbevolkt, mensen wonen in krottenwijken, het leven is er heel anders dan de mensen hadden voorgesteld. De krottenwijken zijn er het grootst van heel Pacifisch Azië. Het wordt er zo druk dat heel wat bedrijven besluiten weg te trekken uit de hoofdstad. Buiten Manilla zijn de wegen vaak te slecht voor het normale verkeer. Het zal dus nog een hele tijd duren voor er werk is voor allen die naar de hoofdstad trekken.

Daardoor emigreren heel wat mensen naar het buitenland (+/- 2 500 000)

- hoop op werk in Manilla → komt meestal niet uit
- nieuwe hoop op werk in buitenland → soort werk, waar komen ze terecht?

De vraag is en blijft open: is de hoop gegrond? Is het niet beter een eenvoudig bestaan op het platteland te leiden?

